

финансирању стамбене изградње не искључује ове раднике из права на решавање стамбеног питања.

Закон о стамбеним односима у члану 35. даје оквире у којима радници могу самостално утврдити мерила и критеријуме за утврђивање редоследа у решавању стамбеног питања. Радни стаж је, према одредби тога Закона, један од основних критеријума. Сагласно овој одредби, радници су обавезни да пропишу овај критеријум, али нису овлашћени да искључе вредновање овог критеријума ако је радни стаж стечен самосталним радом средствима у својини грађана. Отуда има основа и за оцену законитости спорних одредаба, али је требало да се образложењем позове на Закон о стамбеним односима.

(Одлука Уставног суда Србије IV-бр. 436/86 од 19. IX 1987. године)

Припремио Томислав Вељковић

ОДЛУКЕ ВИШЕГ ПРИВРЕДНОГ СУДА СРБИЈЕ

У ФИРМУ ОРГАНИЗАЦИЈЕ УДРУЖЕНОГ РАДА МОГУ СЕ УНОСИТИ ЛАТИНСКЕ РЕЧИ УКОЛИКО СЕ ИЗ ОСТАЛОГ ДЕЛА ФИРМЕ МОЖЕ УТВРДИТИ ЧИМЕ СЕ ОРГАНИЗАЦИЈА БАВИ

Првостепени суд је одбио да упише у судски регистар фирму уговорне организације удруженог рада јер су у фирму унете речи „URBI ET ORBI“ (граду и свету). Суд је нашао да су унете речи изрази непознати у језицима народа и народности Југославије, а то је у супротности с одредбама чл. 392, ст. 6. ЗУР-а.

Благовременом жалбом организација побија првостепено решење и истиче да ознака „Urbi et Orbi“ не значи скраћену фирму већ посебан додатак, а да се из остатка фирме јасно види чиме се организација бави. Жалилац истиче да је латинске речи додао због успеха организације на тржишту, како у земљи тако и у иностранству, па је предложио да се решење укине, односно преиначи и дозволи упис фирме како је предложено.

Другостепени суд је уважио жалбу, решење укинуо, а предмет вратио првостепеном суду на поновни поступак.

Из образложења:

„Према становишту Вишег привредног суда Србије, у конкретном случају не ради се о изразима унетим у фирму који су непознати на језицима народа и народности Југославије на којима фирма гласи већ о додатку на латинском језику који не мења суштину делатности уговорне организације која произлази из фирме, јер предложена фирма гласи: Уговорна организација удруженог рада за ликовне и примењене уметности и графичку делатност 'URBI ET ORBI', из које јасно произлази садржина делатности организације удруженог рада, па унети додатак на латинском не мења садржину фирме нити уноси нејасноћу у фирму која јасно одражава делатност уговорне организације.”

Према томе, у фирму организације удруженог рада могу да се уносе и латински изрази, под условом да се из осталог дела фирме јасно види делатност организације удруженог рада и да то не представља тешкоћу за идентификацију организације удруженог рада и њено разликовање од других организација удруженог рада.

(Решење Вишег привредног суда Србије, Пж. 3047/88. од 30. VI 1988)

ПРОЦЕСНА ЗАТЕЗНА КАМАТА НЕ МОЖЕ СЕ ЗАХТЕВАТИ СВЕ ДОК НЕ ПРЕСТАНЕ ГЛАВНО НОВЧАНО ПОТРАЖИВАЊЕ ИЗ КОГА ПРОИЗЛАЗИ

Првостепени суд је одбио захтев тужноца да му досуди процесну камату јер главни дуг није плаћен у моменту подношења тужбе.

Благовременом жалбом тужилац побија пресуду и истиче да му припада право и на процесну камату од утужења до исплате, па је предложио да се пресуда преиначи и захтев усвоји.

Другостепени суд је одбио жалбу а првостепену пресуду потврдио. Из образложења:

„Право на процесну затезну камату из чл. 279, ст. 2. Закона о облигационим односима може се остваривати само у спору за наплату доспеле уговорне или затезне камате, с тим што се захтев за процесну камату од дана утужења до исплате може захтевати све до закључења главне расправе. Захтев за процесну камату не може се остваривати у посебном спору већ само уз захтев за обрачунату уговорну или затезну камату која представља главни дуг.

Правилно је становиште првостепеног суда да тужилац нема право на процесну камату јер главно новчано потраживање није измирено. Наиме, тужилац не може захтевати процесну камату на износ доспеле неисплаћене затезне камате све док не престане главно новчано потраживање из кога камата произлази па и у случају када је обрачуната и утужена уз главни захтев.

Како је тужилац тражио процесну камату а главно новчано потраживање из кога камата произлази није престало, то је првостепени суд правилно поступио када је одбио захтев тужноца за процесну камату.”

Према томе, процесна камата се може захтевати тек када престане главно новчано потраживање из кога камата произлази, и може се захтевати од утужења до исплате и то све до закључења главне расправе.

(Пресуда Вишег привредног суда Србије, Пж. 1633/88. од 14. IX 1988)

БАНКА КОЈА У РОКУ ОД ДВА РАДНА ДАНА ПО ПРИСПЕЋУ ДЕВИЗА НЕ ИСПЛАТИ КОМИТЕНТУ ДИНАРСКУ ПРОТИВВРЕДНОСТ ПАДА У ДОЦЊУ И ДУЖНА ЈЕ ПЛАТИТИ КОМИТЕНТУ ЗАТЕЗНЕ КАМАТЕ

Првостепени суд је одбио тужбени захтев јер је нашао да банка која није у року од два дана по приспећу девиза исплатила комитенту динарску противвредност није у обавези да плати камате, јер се не ради о уговору у привреди, већ тужилац може евентуално да тражи штету.

Благовременом жалбом тужилац побија пресуду и истиче да му припада право на камате јер је банка закаснила да изврши своју обавезу и исплати динарску противвредност у року од два радна дана по приспећу девиза.

У одговору на жалбу тужена банка сматра да није била у доцњи, мада признаје да је динарска противвредност исплаћена по протеку рока од два дана, али истиче да је компјутер био у квару и да је зато дошло до плаћања са закашњењем, па је предложио да се жалба одбије.

Другостепени суд је уважио жалбу, пресуду преиначио и тужноцу досудио камате.

Из образложења:

„Банка која према Закону о девизном пословању врши банкарске послове за своје комитенте, дужна је да у року од два радна дана по пријему девиза од иностраног купца исплати своме комитенту динарску противвредност (чл. 168).

Како се овде ради о остваривању права из уговора у привреди где комитент банке врши наплату робе у девизама, а банка извршава закон-

ску обавезу тако што примљене девизе конвертује у динаре и исплаћује комитенту динарску противвредност, то у случају да банка не изврши исплату динарске противвредности комитенту у законском року од два радна дана, она пада у доцњу према комитенту па је дужна да комитенту, овде тужиоцу, плати камате по стопама из Одлуке СИБ-а о стопама затезне камате и то за период по протеку два дана од пријема девиза до исплате динарске противвредности комитенту. Ово и са разлога што банка овде врши банкарске девизне послове везане за уговор у привреди па се и камате обрачунавају према стопама из Одлуке СИБ-а које важе за уговоре у привреди.

Не може се прихватити навод туженика да му је компјутер био у квару и да зато није извршио своју обавезу у законском року.

Како висина обрачунате камате није спорна, а у списима се налазе докази на основу којих је могуће донети одлуку, то је у смислу чл. 373. ЗПП ваљало жалбу уважити, пресуду преиначити а туженика обавезати да плати тужиоцу камате."

Према томе, банка која не исплати комитенту динарску противвредност приспелих девиза у року од два радна дана пада у доцњу и дужна је комитенту платити затезне камате.

(Пресуда Вишег привредног суда Србије, Пж. 2043/88. од 8. IX 1988)

Припремио мр Јездимир Митровић

ОДЛУКЕ ОКРУЖНОГ СУДА У БЕОГРАДУ

ВАРШАВСКА КОНВЕНЦИЈА О ВАЗДУШНОЈ ПЛОВИДБИ И ПОШИЉКА УМЕТНИЧКЕ СЛИКЕ ИЗ ИНОСТРАНСТВА

Првостепени суд је утврдио да је тужилац послао своју уметничку слику у музеј у Њ. Музеј је слику послао тужиоцу посредством тужене авио-компаније, тужени је слику примио али је није предао тужиоцу. Тужилац је од тужене компаније тражио накнаду. Музеј који је слику послао навео је у товарном листу да се не ради о обичној пошиљци, па је платио и увећану таксу за превоз. Тужени је позвао тужиоца да слику преузме, послао је ради тога телеграм на погрешну адресу, телеграм тужилац није добио, па се слика уступа царини која слику продаје непознатом купцу.

Првостепени суд је обавезао туженог да исплати тужиоцу одређени износ на име накнаде штете.

Окружни суд је одбио жалбу туженог и потврдио пресуду првостепеног суда.

Према одредби члана 18. Варшавске конвенције о ваздушној пловидби и Упутству превозилаца, тужени је био у обавези да поштује прописану процедуру за испоруку пошиљке, па како то није поштовао, дужан је тужиоцу накнадити штету.

Према Упутству туженог, тачка 5, прописано је да када превозилац не може да поступи по Упутству пошиљаоца, дужан је да најбржим путем о томе обавести пошиљаоца, што тужени у конкретном случају није учинио. Тужени није проверио адресу тужиоца, а што је био дужан и по Варшавској конвенцији, а о томе није обавестио ни пошиљаоца, а што је био дужан, мада је о томе у товарном листу имао података. Према томе, тужени није поштовао ни своја правила, а ни правила Варшавске конвенције, што је првостепени суд правилно утврдио и извео правилан закључак.

Неосновани су и наводи туженог да он није у обавези према тужиоцу за исплату утуженог, износа већ царина, пошто се роба није налазила код туженог него у складишту царине. Ово због тога што је тужени био у обавези да пошиљку уручи тужиоцу, а не да је предаје царини, а уколи-